

W Rzeczypospolitej szlacheckiej złotego wieku.

Uczeń dowie się:

- jak doszło do powstania sejmików ziemskich;
- gdzie je zwoływano i jakie sprawy były na nich omawiane;
- pozna kształt polskiego sejmu, a także prawa i obowiązki szlachty.

Hasła treści:

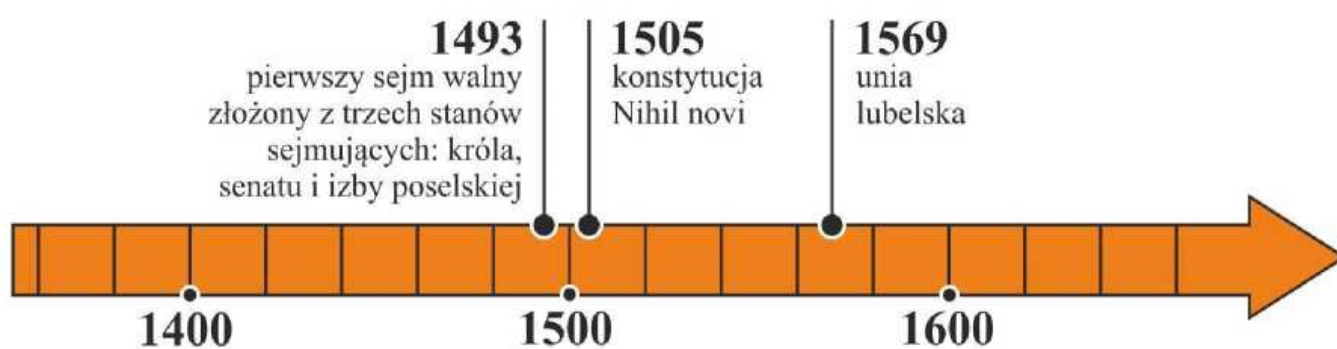
sejmik, sejm walny, poseł, senator, instrukcja poselska

Uwagi metodyczne:

Tematyka lekcji stanowi kolejną okazję do kształtowania umiejętności wyszukiwania i selekcjonowania informacji w źródłach tekstowych, ikonograficznych i w przekazie multimedialnym. Warto zastosować metodę burzy mózgów, służącą samodzielnemu i twórczemu opracowaniu listy spraw, którymi zajmowała się szlachta podczas obrad sejmu.

W Rzeczypospolitej szlacheckiej złotego wieku.

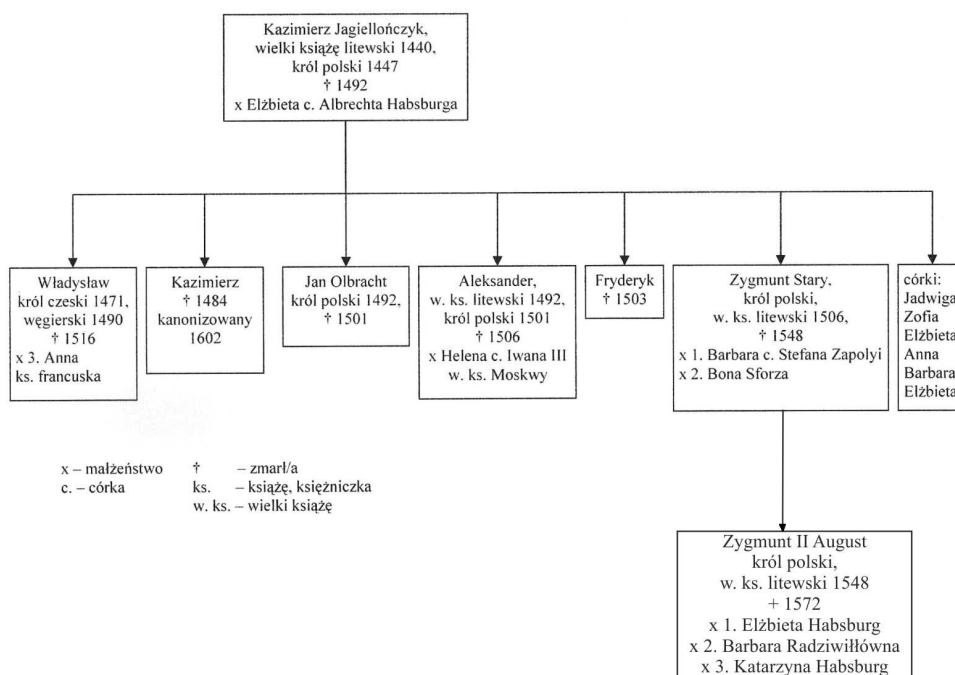
Linia chronologiczna

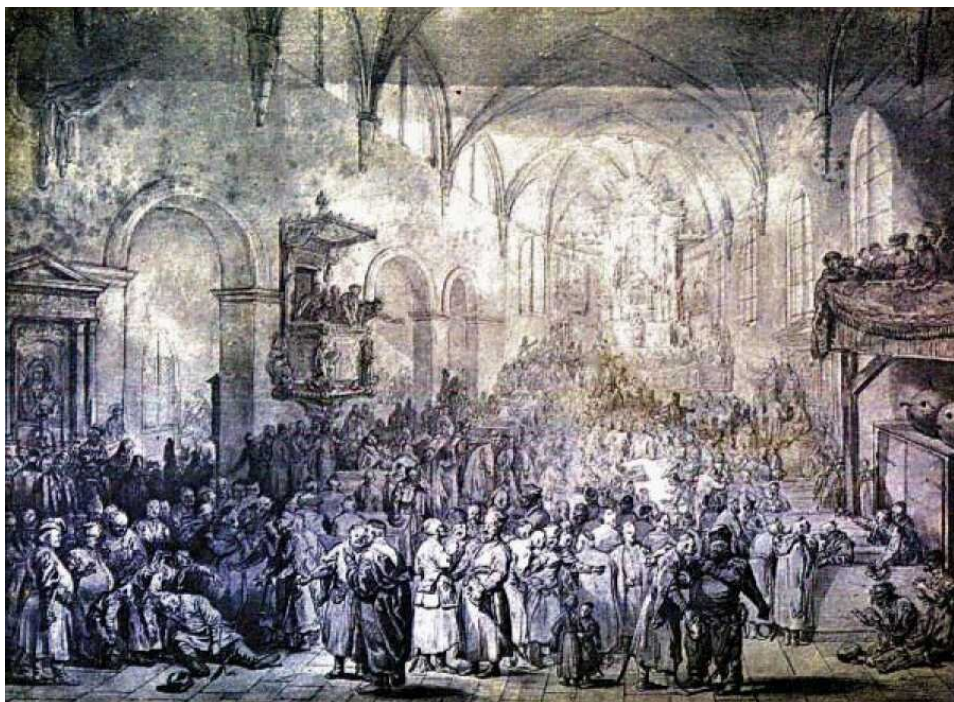
Źródło 1. Mapa. Polska i Litwa w XVI w., CARTE

Źródło 2. Tablica genealogiczna Jagiellonów [fragment]

Źródło 3. Jan Piotr Norblin. Sejmik w kościele (rysunek z XVIII w.)

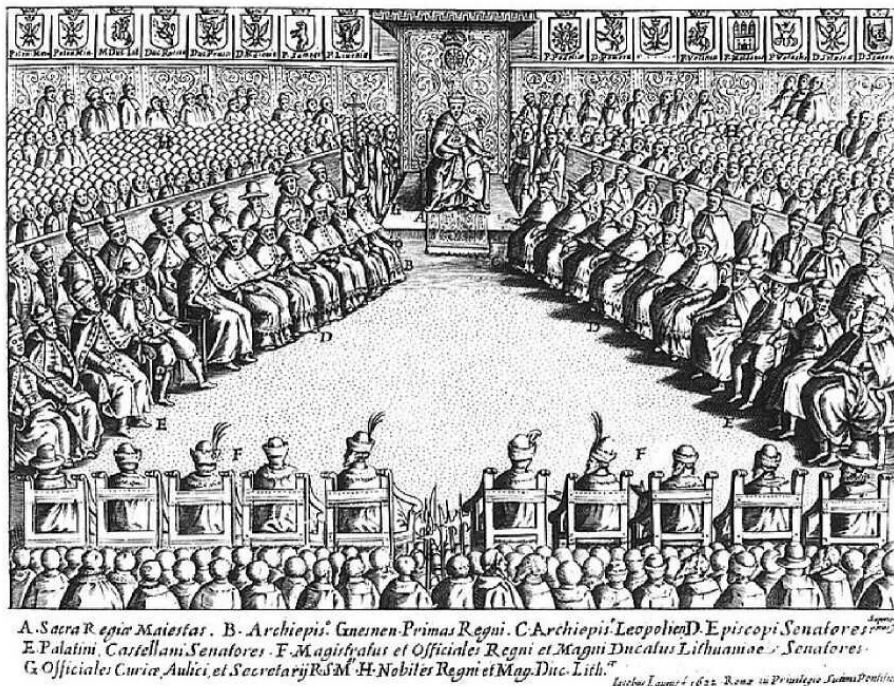

Źródło 4. Łukasz Opaliński, Obrona Polski ... [fragment]

[...] Jeśli chodzi o sprawy publiczne, to jeździmy na sejmiki, z prawem głosu, a nawet sprzeciwu. Szerokie tam pole dla wielkoduszności, pozyskania sławy, udowodnienia miłości ojczyzny i pracy dla dobra ogółu. Tam bowiem strzeżemy praw, tam o wszystkim wydajemy sądy, protestujemy, nie pozwalamy, tam radzimy z dziwnym umiarkowaniem, między szacunkiem dla panującego a obroną wolności, nad dobrem ojczyzny. Tam przede wszystkim właściwości naszego ustroju znajdują zastosowanie i pokierowanie [...].

Łukasz Opaliński – urzędnik królewski, poeta, pisarz polityczny.

Źródło 5. Sejm Rzeczypospolitej. Rycina autorstwa Jakuba Lauro z 1622 r.

Źródło 6. Marcin Kromer o sejmie i sejmikach w Polsce [fragment]

[...] sejmy zwołuje się dla dwóch zasadniczych celów: obrad nad sprawami państwa oraz odprawiania sądów [...]. Są to sejmy walne, zwane także powszechnymi zjazdami królestwa [...]. Ilekroć sejm ma być zwołany, król naznacza szlachcie w określonych dniach i miastach najpierw zjazdy lokalne, zwane sejmikami [...]. W tych miejscowościach szlachta wraz z senatorami i urzędnikami ziemskimi schodzi się do kościoła i w czasie publicznego nabożeństwa wysłuchuje królewskiego poselstwa, z którego dowiaduje się gdzie, kiedy i z jakich powodów trzeba odbyć sejm. Następnie [...] obiera szlachta swych delegatów, czyli posłów i albo daje im osobne instrukcje sejmikowe albo udziela ogólnego pełnomocnictwa w celu przeprowadzenia wszelkich postanowień, jakie całemu sejmowi wydadzą się korzystne dla państwa [...].

posłowie – przedstawiciele szlachty wybrani na sejmikach ziemskich

senatorowie – wysocy dostojnicy kościoła i ważni urzędnicy królewscy.

Polecenie 1

Na podstawie źródła 2.

Ćwiczenie 1

W XVI wieku nastąpił rozkwit sejmu. Wymień władców, którzy panowali w tym czasie w Polsce.

Polecenie 2

Na podstawie źródeł 3. i 4.

Ćwiczenie 2

Odpowiedz, dlaczego kościoły były zazwyczaj miejscem zebrań szlachty na sejmikach ziemskich?

Ćwiczenie 3

Zaproponuj tematy spraw, które tak żywo poruszały szlachtę.

Ćwiczenie 4

Wskaż fragment, w którym jest mowa o prawach szlachty podczas obrad sejmu.

Ćwiczenie 5

Uzasadnij zdanie, że obowiązkiem szlachcica była służba ojczyźnie.

Polecenie 3

Na podstawie źródeł 5. i 6.

Ćwiczenie 6

Wymień trzy stany sejmujące i wskaż je na ilustracji.

Napisz o czym może świadczyć duża liczba posłów?

Ćwiczenie 7

Obejrzyj film edukacyjny trwający 2:18 - [Rozwój demokracji szlacheckiej](#).

Uzasadnij, że w szlachta miała znaczący wpływ na losy państwa.

Praca domowa

Ćwiczenie 8.1

Pewnego roku w XVI wieku, na miejsce obrad sejmu wyznaczono Warszawę. W owym czasie, podróżującemu udawało się pokonywać około 40 km dziennie. Posłowie z odległych ziem, by zdążyć na rozpoczęcie obrad sejmu, musieli wyjechać wiele dni wcześniej. Korzystając z atlasu geograficznego i historycznego, ustal z których miast posłowie Rzeczypospolitej musieli wyruszyć do Warszawy dwa tygodnie przed inauguracją obrad sejmu.

Warto zapoznać się z materiałami edukacyjnymi:

[Fundamenty Rzeczypospolitej.](#)

[Społeczeństwo Rzeczypospolitej.](#)

[Demokracja szlachecka.](#)